

Secció V. Anuncis

Subsecció segona. Altres anuncis oficials

PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS

7659***Projecte de llei per la qual es modifica la Compilació de dret civil de les Illes Balears (RGE núm. 10512/16)***

Informació sobre la tramitació al Parlament de les Illes Balears (participaciociudadana@parlamentib.es) del Projecte de llei per la qual es modifica la Compilació de dret civil de les Illes Balears (RGE núm. 10512/16).

Atès que la Mesa del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 30 de juny de 2016, ha acordat d'admetre a tràmit el Projecte de llei per la qual es modifica la Compilació de dret civil de les Illes Balears (RGE núm. 10512/16), per tal de fer efectiu l'article 117.2 del Reglament del Parlament es publica el projecte de llei esmentat, el text del qual es transcriu a continuació.

A la seu del Parlament, 30 de juny de 2016

La presidenta del Parlament de les Illes Balears
María Consuelo Huertas i Calatayud

Projecte de llei per la qual es modifica la Compilació de dret civil de les Illes Balears

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I

Objecte

En exercici de la competència legislativa en dret civil —ex articles 30.27 i 84.1 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, en relació amb la regla 8a de l'article 149.1 de la Constitució espanyola—, aquesta Llei té per objecte la modificació de determinats articles en matèria de successions del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre.

En el procés de proposta de modificació de la Compilació hi ha participat la Comissió Assessoradora de Dret Civil de les Illes Balears, com a òrgan permanent de consulta i assessorament del Govern de les Illes Balears en matèria de dret civil propi, adscrit orgànicament a la Conselleria de Presidència, el qual exerceix funcions d'estudi i de revisió dels cossos legals i de les lleis civils vigents.

II

La successió intestada a favor de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears

La importància de la successió intestada en el dret successori balear i les seves peculiaritats a Mallorca i a Menorca, d'una banda, i a Eivissa i a Formentera, d'una altra, i també la innegable connexió amb les lligítimes, demanen una nova regulació més àmplia i detallada. Però, en espera d'aquesta regulació, s'ha considerat prioritari establir el dret de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears a heretar abintestat en els supòsits indicats, a fi de no demorar per més temps la regulació d'aquesta matèria.

Per això, es modifica l'article 53 del llibre I, aplicable també a Menorca, i l'article 84 del llibre III, d'Eivissa i Formentera, de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, que fan referència a la successió intestada, a falta de familiars amb dret a l'herència.

Entre els preceptes del Codi civil que, en virtut d'aquesta remissió al mateix Codi, resulten aplicables, hi ha l'article 956, que estableix la successió de l'Estat a falta de persones que tinguin el dret reconegut per la llei a heretar dels causants que no han disposat la seva successió mitjançant testament o contracte successori.

Avui en dia és general considerar que, en el marc de l'estat autònom que estableix la Constitució, resulta natural i lògic que les comunitats

autònomes que disposen de dret civil propi puguin legislar sobre aquesta matèria i que la regulació tenguin per objecte la crida a la comunitat autònoma en lloc de fer-la a l'Estat. En aquest sentit, la Llei 33/2003, de 3 de novembre, del patrimoni de les administracions públiques, estableix en l'article 20.6 que la successió legítima de l'Administració General de l'Estat i de les comunitats autònomes s'ha de regir per aquesta Llei, el Codi civil i les seves normes complementàries o les normes de dret foral o especial que hi siguin aplicables, i en la disposició final segona, sobre títols competencials, assenyalava que les disposicions d'aquesta Llei "es dicten a l'empara de l'article 149.1.8a de la Constitució, i són d'aplicació general, sens perjudici del que disposen els drets civils forals o especials, allà on n'hi hagi"; a continuació, assenyalava els preceptes de la Llei que tenen la condició de legislació bàsica, amb la particularitat que cap d'aquests no impedeix l'assumpció de competències legislatives sobre la matèria ni que la seva regulació prevegi la substitució de l'Estat per la comunitat autònoma. Així s'ha establert en els articles 442-12 i 442-13 de la Llei 10/2008, de 10 de juliol, del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions; en l'article 117 de la Llei 5/2015, de 25 de juny, de dret civil basc; en els articles 536 i 537 del Codi del dret foral d'Aragó, aprovat pel Decret legislatiu 1/2011, de 22 de març; en els articles 267 a 269, que integren el capítol VI del títol X, de la Llei 2/2006, de 14 de juny, del dret civil de Galícia; en el número 7 de la Llei 304 de la Compilació de dret civil foral o fur nou de Navarra, aprovada per la Llei 1/1973, d'1 de març, i modificada per la Llei foral 5/1987, d'1 d'abril, i fins i tot en l'article 43.3 de la Llei 14/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat Valenciana.

Aquesta Llei estableix les línies generals de la successió per part de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears dels béns dels causants que moren abintestat o sense haver atorgat cap pacte successori i sense persones amb dret a heretar, quan la seva successió es regeixi pel dret civil de les Illes Balears.

Per determinar quines són les persones que tenen dret a heretar i els drets sobre l'herència, és necessari tramitar un expedient de jurisdicció voluntària com és la declaració d'hereus abintestat, que a Mallorca i Menorca és preceptiva quan no hi ha testament o pacte successori, i quan aquests són declarats nuls o resulten ineficaces; mentre que a Eivissa i Formentera ho és, a més, quan la successió del causant s'ha deferit per testament o pacte successori només en part.

En cas que no quedi cap persona amb dret a heretar en l'ordre successori que estableix la llei, el cabal relicte del difunt passarà a la Comunitat Autònoma, així com disposa aquesta Llei.

Finalment, atès el caràcter estàtic de les remissions legislatives —segons la disposició final segona de la Compilació—, es manté la remissió als articles del Codi civil que regulen la successió intestada, sens perjudici de la salvaguarda de les especialitats pròpies.

III

La llegítima del cònjuge viudo

Actualment, la doctrina jurisprudencial en relació amb la llegítima viudal, fonamentada en la convivència efectiva entre els cònjuges, configura la pèrdua del dret quan es produeix una separació de fet, sempre que es tracti d'una separació genuïna, determinada per una clara ruptura de la vida de parella, ferma i amb propòsit de definitiva, de manera que quedi acreditada la desaparició de l'*affectio*; i no d'un supòsit de simple allunyament transitori o intermitent que no revela amb claredat la voluntat decidida de posar fi a la unió.

L'article 45 encara manté la causalitat de la separació per part del premort per determinar el dret a la llegítima del consort viudo. Per aquesta raó, i atès que la separació és avui consensual, és necessari modificar els paràgrafs 1 i 2 de l'article 45, d'acord amb el criteri jurisprudencial.

IV

La definició a favor del cònjuge viudo

La problemàtica que s'ha suscitat, al llarg del temps, per mor de les segones núpcies en el dret successori, resolta per les reserves lineal i viudal, avui es presenta des d'un altre caire, de resultes de situacions derivades del que s'anomenen, sociològicament, *famílies reconstituïdes*. Passar a posteriors núpcies comporta que el cònjuge viudo serà legitimari en la successió del seu consort premort.

El dret civil balear permet un marge de llibertat per organitzar la successió pròpia al marge de la relació matrimonial nova que s'ha format.

El Codi civil estatal no ho permet, perquè l'article 816 ho prohibeix respecte de qualsevol legitimari. En el dret civil de Mallorca, pel privilegi concedit per Jaume I el 4 de març de 1274, que regulen els vigents articles 50 i 51 de la Compilació de dret civil, es permet la renúncia a la llegítima futura, o millor, al seu suplement, atorgada pels descendents respecte als ascendents, sempre que siguin legitimaris. Aquesta institució, fruit de la riquesa que va tenir l'antic dret civil del territori balear, pot donar solució a les parelles que volen contreure matrimoni i volen destinar tot el seu patrimoni, quan morin, als seus fills respectius, sense que la llei les limiti per efecte de la llegítima viudal.

Aquest acte jurídic, entre vius i voluntari, donarà la llibertat als cònjuges que així ho determinin de manifestar, davant notari, la definició dels futurs drets legítims d'origen vidual que els puguin pertànyer a la mort del seu consort. Aquesta raó ha impulsat el legislador a estendre la institució de la definició —que pot atorgar el fill a la llegítima futura i, si escau, als altres drets successoris en l'herència dels seus pares— als cònjuges.

V

Modificació del dret civil de Menorca

Es modifiquen els dos articles del llibre II de la Compilació aplicables a l'illa de Menorca.

En relació amb la denominada, a Menorca, *societat rural*, que regula l'article 64, la nova redacció qualifica expressament la seva naturalesa jurídica com a societat civil i concreta diversos aspectes de la relació entre els conreadors, la formalització del contracte i el termini pactat.

La modificació de l'article 65 estableix la vigència de la definició a l'illa de Menorca, amb la mateixa regulació prevista en el règim successori de l'illa de Mallorca, atès que s'elimina l'excepció aplicada fins ara per a Menorca.

VI

Protecció de persones amb discapacitat

La discapacitat és una de les situacions que el legislador preveu com a digna d'especial protecció, tant en l'àmbit personal com en el patrimonial. La Llei estatal 41/2003, de 18 de novembre, va suposar un primer pas per a la protecció de les persones amb discapacitat. Posteriorment, la Convenció de Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat, que va ser aprovada el 13 de desembre de 2006 i va entrar en vigor el 3 de maig de 2008, va significar un reconeixement i un canvi de criteri en la protecció de les llibertats i dels drets de les persones amb discapacitat, amb la finalitat d'obtenir un reconeixement a escala mundial de la discapacitat com una qüestió de drets humans.

El legislador balear va introduir, per mitjà de la Llei 3/2009, de 27 d'abril, de modificació de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, les causes d'indignitat successòria i desheretament, pensant, en aquell moment, a donar resposta a situacions tan greus com és el maltractament de la dona. Falta fer un pas més i protegir, de manera específica, les persones en situació de discapacitat, en el grau que indica la llei, perquè no pugui heretar qui no les ha atès perquè els hagi negat els aliments.

Per aquesta raó, s'introdueix la lletra *h* en l'article 7 bis, per a Mallorca i Menorca, i en el 69 bis, per a Eivissa i Formentera.

Des d'un altre caire, s'ha modificat l'article 49 de la Compilació, amb l'objectiu de donar instruments per poder atendre els fills o descendents legítims, amb capacitat modificada judicialment, mentre visquin.

Es tracta de protegir la persona amb capacitat modificada judicialment. Aquesta situació d'incapacitat preval sobre el principi d'intangibilitat de la llegítima. Per aquesta raó, s'afegeix un nou paràgraf, el segon, que regula la possibilitat de constituir un fideïcomís sobre la quota legítima global, de manera que la persona amb capacitat modificada judicialment és fiduciari i els legítims, fideïcomissaris. El text de la denominada *cautela Socini* del vigent article 49 queda com a paràgraf primer.

VII

Altres modificacions de la Compilació

La Comissió Assessoradora de Dret Civil de les Illes Balears, a conseqüència de l'avaluació permanent de la regulació que recull la Compilació, ha detectat determinades errades, disfuncions o redaccions que resulten incompletes a l'efecte d'una comprensió millor.

Atès que d'acord amb la Llei 4/2011, de 31 de març, de la bona administració i del bon govern de les Illes Balears, la qualitat normativa i la millora de la regulació són els principis informadors de la política legislativa, s'afegeix a aquesta Llei la modificació de diversos articles, per introduir millores en la redacció i comprensió dels textos, com ara els articles 4, 7 bis, 14 a 20, 29, 33, 46 a 48, 69 bis, 74, 81 i 86.

D'altra banda, dues disposicions addicionals recullen la modificació puntual de la versió catalana i la versió castellana de la Compilació, a l'efecte de millorar-ne la redacció o precisar-ne la terminologia.

VIII**Normativa de patrimoni de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears**

La regulació de la successió per part de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears dels béns dels causants que moren abintestat o sense haver atorgat cap pacte successori i sense parents amb dret a heretar, quan la seva successió es regeixi pel dret civil de les Illes Balears, té conseqüències en relació amb l'activitat que haurà de dur a terme l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears quant al procediment administratiu de la seva declaració com a hereva, la participació en els processos judicials respecte de la intervenció i l'inventari dels béns i, si escau, la conservació i l'administració dels béns fins a la resolució definitiva, la presa de possessió i el repartiment dels béns, els seus productes o el seu valor.

En conseqüència, a la modificació de la Compilació de dret civil de les Illes Balears s'hi afegeix la modificació de la Llei 6/2001, d'11 d'abril, del patrimoni de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. S'hi incorporen dos articles i una disposició addicional per regular el procediment per declarar l'Administració hereva intestada i per establir el límit temporal de la condició o afectació en relació amb les adquisicions, com és el supòsit de la successió intestada a favor de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears tal com preveu la nova regulació de la Compilació.

D'acord amb el principi de capacitat organitzativa de l'Administració, s'autoritza el desplegament reglamentari per establir el règim d'actuació dels òrgans administratius que han de dur a terme els tràmits i les gestions encaminats a la incorporació al patrimoni de la Comunitat Autònoma i el procediment posterior de repartiment dels béns, els seus productes o el seu valor.

Article primer

Es modifica l'apartat 3 de l'article 4 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

3. Els cònjuges podran celebrar entre si tota classe de contractes i transmetre's béns i drets per qualsevol títol.

En cas d'impugnació judicial, es presumirà, tret de prova en contra, que la transmissió és gratuïta.

Les donacions entre cònjuges seran revocables tan sols en els supòsits que preveuen les lletres a i b de l'apartat 1 de l'article 7 bis, quan el donant sigui el cònjuge agreujat, per incompliment de càrregues i per ingratitude. Es consideren causes d'ingratitude, a més de les que estableix el Codi civil, l'incompliment greu o reiterat dels deures conjugals, l'anul·lació del matrimoni si el donatari ha obrat de mala fe i la separació o el divorci.

Article segon

Es modifica la lletra d de l'apartat 1 de l'article 7 bis del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

d) Els condemnats per sentència ferma a pena greu per delictes contra els deures familiars en la successió de la persona agreujada.

Article tercer

Es modifica l'article 7 bis del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, per incorporació d'un nou paràgraf, corresponent a la lletra h, amb la redacció següent:

h) En la successió de les persones amb discapacitat, els que no hagin prestat les atencions degudes en concepte d'aliments.

Article quart

Es modifica el paràgraf primer de l'apartat 3 de l'article 7 bis del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

3. Les causes d'indignitat de l'apartat 1 són també justes causes de desheretament.

Article cinquè

Es modifica el paràgraf segon de l'article 8 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

La donació universal és valedora de present i irrevocable. No obstant això, pot ser revocada tan sols pel donant en els supòsits que preveuen les lletres a i b de l'apartat 1 de l'article 7 bis, en el cas d'incompliment de càrregues o d'ingratitude. Es consideren causes

d'ingritud les del tercer paràgraf de l'article 4.3 d'aquesta Compilació.

Article sisè

Es modifica el paràgraf cinquè de l'article 14 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

Si diversos ascendents substitueixen pupil·larment o exemplarment el mateix descendent, cada substitució tindrà eficàcia en relació amb els béns que el substituït hagi adquirit per herència o per llegat de l'ascendent i subsisteixin a la mort d'aquell; però, en relació amb l'herència del menor o de l'incapacitat, únicament tindrà eficàcia l'ordenada per l'ascendent mort de grau més pròxim i, si són d'igual grau, la del darrer que mori.

Article setè

Es modifica el paràgraf primer de l'article 15 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

L'hereu o els hereus instituïts només en cosa certa, quan concorrin amb l'hereu o els hereus instituïts sense aquesta assignació, seran considerats simples legataris. Però, si l'hereu únic o tots els hereus instituïts ho són en cosa certa, se'n consideraran legataris i, quant a la resta de l'herència, tindran el caràcter d'hereus universals, per parts iguals si fossin diversos.

Article vuitè

Es modifica el darrer paràgraf de l'article 16 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

L'incompliment del mode imposit a la institució d'hereu mai no podrà donar lloc a la seva resolució.

Article novè

Es modifica el paràgraf primer de l'article 17 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

Mitjançant codicil, l'atorgant pot addicionar o reformar el seu testament o la donació universal de béns presents i futurs o, a falta d'aquests, pot dictar disposicions sobre la seva successió a càrrec dels hereus intestats; però, en cap cas, no pot instituir hereu, ni revocar la institució atorgada anteriorment ni excloure cap hereu de la successió ni establir substitucions, exceptuant-ne les fideïcomissàries i les preventives de residu, ni desheretar legitimaris ni imposar condició a l'hereu. No obstant això, en el codicil podrà expressar el nom de l'hereu o els hereus i determinar la porció en què cadascun d'ells hagi de considerar-se instituït, amb les limitacions que estableix aquest article. En el codicil pot establir-se una substitució vulgar al legatari.

Article desè

Es modifica el paràgraf primer de l'article 18 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

El testador podrà encomanar a l'instituït hereu, encara que solament sigui en l'usdefruit de tots els béns de l'herència o d'una part d'aquests, així com al legatari cridat a l'usdefruit universal d'aquesta, que, per acte entre vius o de darreres voluntats, els assigni a un o els distribueixi entre diversos parents d'aquell o del mateix distribuïdor, o que elegeixi, entre tots ells, hereu o hereus, en parts iguals o desiguals, i en resulten exclosos els no elegits. En tot cas, se n'hauran de salvar les lligítimes, que es faran efectives segons el que disposi el mateix distribuïdor d'acord amb aquesta Compilació.

Article onzè

Es modifica el paràgraf quart de l'article 18 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

Les lligítimes es defereixen, també en aquests supòsits, des de la mort del testador, i es podran pagar, sense altres formalitats especials, en metàl·lic, si aquell no ho ha prohibit i el distribuïdor així ho disposa. Això no obstant, si el dia en què quedi efectuada definitivament l'expressada elecció o distribució no s'han exigit encara les lligítimes ni s'han fet efectives les que s'hagin de satisfer en metàl·lic, es comptaran precisament des d'aquest dia els terminis a què es refereix el paràgraf quart de l'article 48 per tal de comunicar la decisió de pagament de les lligítimes en doblers i per tal d'efectuar-ne el lliurament per l'hereu o hereus.

Article dotzè

Es modifica el paràgraf segon de l'article 19 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

Si l'hereu distribuïdor té l'encàrrec limitat, exclusivament, a la distribució dels béns entre els parents que s'assenyalen en el testament, l'herència ha de deferir-se en el termini assenyalat pel testador per tal d'efectuar la distribució i, si no n'hi ha, en el moment de la seva mort. En cas que tenguí facultats d'elecció o d'elecció i distribució alhora, l'herència no es deferirà als parents fins que quedi efectuada definitivament l'elecció o la distribució; no obstant això, si l'elegit o l'adjudicatari dels béns per acte entre vius renuncia a l'elecció o adjudicació, el distribuïdor podrà fer ús de bell nou d'aquestes facultats.

Article tretzè

Es modifica l'article 20 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

Si el distribuïdor deixa d'efectuar, per qualsevol causa, la distribució o l'elecció, hom se subjectarà al que preveu el testament; a manca de disposició especial, es consideraran instituïts per parts iguals aquells parents del testador o, si escau, del mateix hereu o legatari distribuïdor que, havent sobreviscut al distribuïdor en el cas en què l'encàrrec comporti elecció, hagin estat determinats individualment pel seu nom o circumstàncies, i, a falta d'aquests, els parents més pròxims en grau entre els genèricament indicats pel testador. En el supòsit que els esmentats parents fossin fills o nebots del causant o del distribuïdor, entraran en lloc del difunt, encara que hagués sobreviscut al testador, els descendents per stirps.

Article catorzè

Es modifica la lletra a del paràgraf tercer de l'article 29 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

a) Que l'inventari de l'herència fideïcomesa, que necessàriament haurà de ser judicial o notarial, estigui acabat dins els cent vuitanta dies següents a la delació de l'herència, tret que els béns que la constitueixin es trobin en municipis distints, o que el fiduciari resideixi fora de l'illa. En aquests supòsits, el termini serà d'un any. El retard no imputable al fiduciari no computarà a l'efecte d'aquest paràgraf.

Article quinze

Es modifica la lletra b del paràgraf primer de l'article 33 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

b) Per tal de detreure de la seva quota legítima i de la quarta trebel·liànica, amb la notificació prèvia als fideïcomissaris coneguts.

Article setzè

Es modifica l'article 45 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

- 1. El cònjuge que, en morir el consort, no es trobi separat legalment ni de fet serà legitimari en la successió d'aquest.*
- 2. Si entre els cònjuges separats hi ha hagut una reconciliació degudament acreditada, el supervivent conservarà els seus drets.*
- 3. En concurrència amb descendents, la legítima viudal serà l'usdefruit de la meitat de l'haver hereditari; en concurrència amb pares, l'usdefruit de dos terços, i, en els altres supòsits, l'usdefruit universal.*

Article dissetè

Es modifica el primer incís del paràgraf segon de l'article 46 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

No obstant això, la preterició no intencional de fills o descendents legitimaris conferirà al legitimari preterit acció per obtenir l'anul·lació del testament, que caducarà als quatre anys de la mort del causant.

Article divuitè

Es modifica el paràgraf segon de l'article 47 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

Per fixar la llegítima es deduirà del valor que tenien els béns a la mort del causant l'import dels deutes i de les càrregues, sense incloure-hi les imposades al testament, i també les despeses de darrera malaltia, enterrament i funeral.

Article dinovè

Es modifica el darrer paràgraf de l'article 48 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

Els hereus podran també fer ús de la facultat establerta en l'article 839 del Codi civil.

Article vintè

Es modifica l'article 49 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

Article 49

No podran establir-se sobre la llegítima limitacions, condicions, càrregues o gravàmens de cap mena, amb les dues úniques excepcions que s'indiquen a continuació:

1. La disposició a favor d'un legitimari per valor superior a la seva llegítima, amb l'expressa prevenció cautelar que, si no accepta les càrregues o limitacions que li imposen es reduirà el seu dret a la llegítima estricta, facultarà aquell per acceptar la disposició en la forma establerta o fer seva la llegítima lliure de tota càrrega o limitació.

2. Quan algun dels fills o descendents amb dret a llegítima sigui una persona amb capacitat modificada judicialment, el testador pot establir una substitució fideïcomissària sobre l'íntegra quota legitimària que correspongui d'acord amb l'article 42; són fiduciaris els fills o descendents amb dret a llegítima amb capacitat modificada judicialment i fideïcomissaris els restants legitimaris per parts iguals, sens perjudici del dret de representació.

En aquest supòsit, els legitimaris no poden exercir la facultat que preveu l'apartat 1 d'aquest precepte encara que el testador l'hagi establert.

Article vint-i-unè

S'afegeix un paràgraf al final de l'article 50 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, paràgraf que té la redacció següent:

Els cònjuges també podran atorgar el pacte de definició regulat en els paràgrafs anteriors, per mitjà del qual qualsevol d'ells o ambdós renunciïn als drets successoris o únicament a la llegítima que, al seu dia, els pugui correspondre en la successió del seu consort de veïnatge civil mallorquí.

Article vint-i-dosè

Es modifica l'article 51 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

Article 51

La definició deixa sense efecte qualsevol disposició relativa a la llegítima del renunciant, sigui quina sigui la data del testament.

Respecte a altres disposicions testamentàries a favor del renunciant, seran vàlids, en la definició limitada a la llegítima, la institució d'hereu i el llegat amb càrrec a la porció lliure, sigui quina sigui la data del testament. En la no limitada seran vàlides les disposicions de caràcter patrimonial ordenades en testament de data posterior a la definició i quedaran sense efecte les ordenades en testament de data anterior, sense que hi entri en joc la substitució vulgar, excepte la disposada a favor de descendents del renunciant que sigui fill únic.

Mort intestat el causant, si la definició s'ha limitat a la llegítima, el descendent o cònjuge renunciants seran cridats com a hereus, segons les regles de la successió intestada. Si no és limitada, qui l'hagi atorgada no serà cridat mai; si que ho seran els descendents del descendent renunciant, excepte que del pacte resulti expressament el contrari o hi hagi altres descendents no renunciants o estirps d'ells.

Article vint-i-tresè

Es modifica l'article 53 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que queda redactat de la manera següent:

Article 53

1. La successió abintestat es regeix pel que disposa el Codi civil, sens perjudici, si escau, dels drets que reconeix al cònjuge viudo l'article 45 i del que preveu l'article 51, ambdós d'aquesta Compilació.

2. A falta de les persones indicades en els articles 930 a 955 del Codi civil, ha d'heretar la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, que haurà de destinar els béns heretats o el seu producte o el seu valor a institucions o establiments d'assistència i beneficència social, d'educació o culturals ubicats en el territori de la comunitat autònoma. D'aquests béns o del seu producte o del seu valor, en correspon una tercera part als que desenvolupin la seva activitat en el municipi de darrera residència habitual del causant, una altra tercera part als de l'illa respectiva i la tercera part restant als de la comunitat autònoma.

Si correspon heretar a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, es considerarà sempre acceptada l'herència a benefici d'inventari, prèvia declaració d'hereu.

Article vint-i-quatrè

Es modifica l'article 64 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

Article 64

La institució coneguda a Menorca amb el nom de societat rural és un contracte de societat civil particular subscrit entre el titular d'una finca rústica i el conreador, els quals actuen mancomunadament amb l'objecte d'explotar una finca en estreta col·laboració.

Quan la titularitat de la finca implica l'existència de dos o més propietaris, aquests responen solidàriament davant el conreador.

Si els conreadors són dos o més, el contracte només serà possible si els diversos conreadors responen solidàriament davant el titular de la finca o quan el contracte tenguí per objecte aprofitaments diversos que siguin compatibles.

El contracte, que s'ha de formalitzar en document públic o privat, ha de fixar la durada, que en cap cas no pot ser inferior a un any, la participació en els guanys i les pèrdues, la mota o dotació que aporti el titular de la finca, i també la resta d'aportacions que ha de fer cadascuna de les parts.

Una vegada conclòs el termini pactat, el contracte es prorrogarà tàcitament per períodes anuals, tret que, amb tres mesos d'antelació, qualsevol de les parts se'n desdiguí.

El contracte de societat rural no s'extingeix per la mort del titular de la finca o del conreador, sinó que, en el lloc d'aquests, queden subrogats els seus successors sempre que, quan es tracti dels successors del conreador, aquests col·laborin en l'explotació de la finca i no s'oposin a la continuació del contracte. Una vegada produïda la subrogació, sigui quin sigui el termini que s'hagi pactat en el contracte, cadascuna de les parts se'n podrà desdir, però aquest continuarà vigent fins al final de l'any agrícola.

Cal atènyer-se als usos i costums en el que no preveu aquest llibre o en el que no hagi estat expressament establert en el contracte.

Article vint-i-cinquè

Es modifica l'article 65 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

Article 65

A l'illa de Menorca regeix el que disposa el llibre I d'aquesta Compilació, a excepció del títol III.

Article vint-i-sisè

Es modifica la lletra *d* de l'apartat 1 de l'article 69 bis del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

d) Els condemnats per sentència ferma a pena greu per delictes contra els deures familiars en la successió de la persona agreujada.

Article vint-i-setè

Es modifica l'article 69 bis del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, per incorporació d'un nou paràgraf corresponent a la lletra *h*, amb la redacció següent:

h) En la successió de les persones amb discapacitat, els que no hagin prestat les atencions degudes en concepte d'aliments.

Article vint-i-vuitè

Es modifiquen els apartats 3 i 4 de l'article 69 bis del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

3. Les causes d'indignitat de l'apartat 1 són també justes causes de desheretament.

4. En tota la resta s'aplica, supletòriament, el Codi civil.

Article vint-i- novè

Es modifica el paràgraf primer de l'article 74 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

Els pactes successoris són irrevocables. Tan sols podran ser modificats o deixats sense efecte per mutu dissentiment que consti en escriptura pública i per les causes enumerades en els supòsits prevists en les lletres a i b de l'apartat 1 de l'article 69 bis.

Article trentè

Es modifica l'apartat 1 de l'article 81 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

1. L'hereu o successor contractual obligat al pagament de la llegítima podrà, sense intervenció dels legitimaris, acceptar l'herència, inscriure els béns rebuts en els registres públics i alienar-los o gravar-los per qualsevol títol; podrà, així mateix, pagar la llegítima en metàl·lic, encara que no n'hi hagués a l'herència, tret de disposició en contra del testador o de l'instituent.

Article trenta-unè

Es modifica l'article 84 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que queda redactat de la manera següent:

Article 84

1. La successió intestada a Eivissa i Formentera es regeix per les normes del Codi civil.

2. No obstant el que disposa el paràgraf anterior, el cònjuge viudo adquirirà lliure de fiança, en la successió del consort difunt, l'usdefruit de la meitat de l'herència intestada en concurrència amb descendents i de dues terceres parts en concurrència amb ascendents. No tindrà aquest dret el cònjuge viudo separat legalment o de fet.

3. A falta de les persones indicades en els articles 930 a 955 del Codi civil, ha d'heretar la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, que haurà de destinar els béns heretats o el seu producte o el seu valor a institucions o establiments d'assistència i beneficència social, d'educació o culturals ubicats en el territori de la comunitat autònoma. D'aquests béns o del seu producte o del seu valor, en correspon una tercera part als que desenvolupin la seva activitat en el municipi de darrera residència habitual del causant si és a l'illa d'Eivissa, una altra tercera part als de l'illa i la tercera part restant als de la comunitat autònoma. En el supòsit que la darrera residència habitual del causant sigui a l'illa de Formentera, en corresponen dues terceres parts als de l'illa i la tercera part restant als de la comunitat autònoma.

Si correspon heretar a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, es considerarà sempre acceptada l'herència a benefici

d'inventari, prèvia declaració d'hereu.

Article trenta-dosè

Es modifica el paràgraf primer de l'article 86 del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que passa a tenir la redacció següent:

L'explotació a majoral, conveni agrícola parciari pactat en qualsevol forma entre el propietari i el conrador o majoral, es regirà per allò que s'hi hagi convingut i pel que estableix aquesta Compilació. A falta d'això, hom s'atindrà als usos i costums insulars.

Article trenta-tresè

Es modifica la disposició final segona del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, que queda redactat de la manera següent:

Disposició final segona

Les remissions que aquesta Compilació fa a les disposicions del Codi civil s'entenen fetes a la redacció vigent a l'entrada en vigor del Text refós aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, excepte les modificacions posteriors, respecte de les quals les remissions que aquestes facin al Codi civil s'entenen fetes a la redacció vigent a l'entrada en vigor de cada llei de modificació.

Article trenta-quatrè

S'afegeixen dos nous articles, els articles 41 bis i 41 ter, a la Llei 6/2001, d'11 d'abril, del patrimoni de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, amb la redacció següent:

Article 41 bis

Adquisició legal a favor de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears

1. *Quan a falta d'altres hereus legítims d'acord amb el dret civil de les Illes Balears sigui cridada la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, correspondrà a l'Administració autonòmica efectuar en la via administrativa la declaració de la condició d'hereva intestada, una vegada justificada degudament la mort de la persona de la successió de la qual es tracti, així com la procedència de l'obertura de la successió intestada i constatada l'absència d'altres hereus legítims.*

2. *El procediment per a la declaració de l'Administració com a hereva intestada s'ha d'iniciar d'ofici, per acord de l'òrgan competent en matèria de patrimoni, adoptat per iniciativa pròpia o com a conseqüència d'ordre superior, petició raonada d'altres òrgans o denúncia, o en virtut de les comunicacions judicials o notariales d'acord amb la legislació vigent en matèria de successions.*

3. *El procediment administratiu aplicable ha de ser el que reglamentàriament es determini.*

En tot cas, serà preceptiu l'informe de la Direcció de l'Advocacia de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en relació amb l'adequació i la suficiència de les actuacions practicades per declarar la Comunitat Autònoma hereva intestada, previ a la resolució.

4. *Una vegada resolt el procediment de declaració d'hereva intestada de la Comunitat Autònoma, la destinació dels béns o drets, del seu producte o el seu valor, d'acord amb el que preveu la Compilació de dret civil de les Illes Balears, ha de ser distribuïda per l'òrgan competent en matèria de patrimoni, a l'efecte de la qual cosa les entitats que n'hagin de resultar titulars hauran d'expressar prèviament la conformitat a l'acceptació, respecte als béns concrets que els hagin de correspondre.*

El procediment de repartiment dels béns o del seu producte o el seu valor, i si escau la proposta d'entitats o finalitats a què es destini, serà objecte de consulta amb les administracions territorials vinculades als municipis i les illes previstes en les disposicions corresponents de la Compilació de dret civil de les Illes Balears.

5. *Les persones que, per raó del seu càrrec o ocupació pública, tinguin notícia de l'existència de disposició testamentària, oferta de donació o expectativa de successió legal intestada deferible a favor de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears tenen l'obligació de posar-ho en coneixement de la conselleria competent en matèria de patrimoni.*

La mateixa obligació correspondrà, en cas d'herències intestades, als propietaris, llogaters i responsables dels habitatges, centres o residències en què hagi mort la persona causant, o als seus administradors, representants legals o mandatariis.

Article 41 ter

Adquisicions subjectes a condició o afectació

Si s'adquireixen els béns o drets sota condició o mode de la seva afectació permanent a determinades destinacions, s'entendrà complerta i consumada si durant trenta anys varen servir a aquestes destinacions, encara que després deixin d'estar-ho per circumstàncies sobrevingudes d'interès públic. Aquest termini començarà a comptar-se des del moment de la transmissió gratuïta, amb independència de l'administració que va acceptar el bé o dret.

Article trenta-cinquè

S'afegeix una nova disposició addicional, la cinquena, a la Llei 6/2001, d'11 d'abril, del patrimoni de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, amb la redacció següent:

Disposició addicional cinquena

Aplicació de l'article 41 ter a donacions efectuades anteriorment a l'entrada en vigor de la Llei .../2016, de... de..., per la qual es modifica la Compilació de dret civil de les Illes Balears

La previsió de l'article 41 ter d'aquesta Llei ha de tenir efecte respecte de les disposicions gratuïtes de béns i drets a favor de la Comunitat Autònoma que s'hagin perfet abans de l'entrada en vigor de la Llei .../2016, de... de..., per la qual es modifica la Compilació de dret civil de les Illes Balears, sempre que prèviament no s'hagi exercit l'acció revocatòria corresponent.

Disposició addicional primera

Modificacions de la versió catalana

Es modifiquen en la versió catalana del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, les paraules o expressions següents:

a) Article 39, paràgraf segon:

On diu “la falcídia” ha de dir “a la falcídia”.

b) Article 39, paràgraf tercer:

On diu “en allò que n'excedeixin” ha de dir “en allò que no n'excedeixin”

c) Article 54, paràgraf segon:

On diu “En allò que no es preveu en el paràgraf anterior, hi serà d'aplicació el que disposa el Codi civil (art. 523 a 529) sobre el dret d'habitació” ha de dir “En allò que no es preveu en el paràgraf anterior, hi serà aplicable el que disposa el Codi civil sobre el dret d'habitació”.

Disposició addicional segona

Modificacions de la versió castellana

Es modifiquen en la versió castellana del Text refós de la Compilació de dret civil de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 79/1990, de 6 de setembre, les paraules o expressions següents:

a) S'afegeix a l'article 38 un punt i a part, abans de “El que lo formalizare en fraude de los legatarios perderá el indicado derecho”.

b) Article 39, paràgraf tercer:

On diu “en lo que no exceda de ella” ha de dir “en lo que no excedan de ella”.

c) S'afegeix, darrere l'article 52:

“Capítulo IV

De la sucesión *ab intestato*”

d) Article 66, apartat 1:

On diu “nombradas ‘espolits’,” ha de dir “denominadas ‘espòlits’,”.

e) Article 66, apartat 3:

On diu “Tienen capacidad de otorgar capítulos” ha de dir “Tienen capacidad para otorgar capítulos”.

f) Articles 67, 68 i 72:

On diu “‘espolits’” ha de dir “‘espòlits’”.

g) S’afegeix a l’article 71 un punt i a part, abans de “La ejecución del encargo hecha por acto *inter vivos* será irrevocable.”.

h) S’elimina en l’apartat 1 de l’article 72 el punt i a part, després de “Solo serán válidos los pactos otorgados en escritura pública”.

i) Article 86:

On diu “‘desvis’” ha de dir “‘desvís’”.

Disposició transitòria primera

Règim aplicable a les successions obertes

Les disposicions d’aquesta Llei s’apliquen a les successions obertes després de la seva entrada en vigor.

Disposició transitòria segona

Aplicació supletòria

Fins a l’entrada en vigor de les disposicions que preveu l’apartat 1 de la disposició final primera s’aplicarà supletòriament el procediment previst en la legislació de l’Administració de l’Estat, amb les adaptacions pròpies d’organització de l’Administració de les Illes Balears.

Disposició derogatòria

Queden derogades totes les disposicions normatives del mateix o d’inferior rang normatiu contràries al que disposa aquesta Llei.

Disposició final primera

Desplegament reglamentari

1. En el termini de sis mesos, en el marc de la regulació del patrimoni de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, el Govern ha de dictar les disposicions reglamentàries que estableixin el règim d’actuació dels òrgans administratius que han de dur a terme els tràmits i les gestions encaminats a regular el procediment administratiu de declaració com a hereva intestada a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, la participació en el procés d’inventari de béns i la seva administració d’acord amb la normativa processal, l’acceptació de l’herència, la presa de possessió dels béns que integren l’herència i, si escau, la disposició.

2. En el termini de sis mesos, el Govern ha de dictar les disposicions reglamentàries que estableixin el procediment que reguli la destinació dels béns o del seu producte o del seu valor, previst en la Compilació de dret civil de les Illes Balears. En tot cas, el repartiment i, si escau, la proposta d’entitats o finalitats a què es destinin serà objecte de consulta i participació per part de les administracions territorials previstes en les disposicions de la Compilació esmentada; així mateix, serà necessària l’acceptació prèvia dels béns o drets per part de les entitats destinatàries.

Disposició final segona

Entrada en vigor

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà d'haver-se publicat en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Palma, 17 de juny de 2016

La consellera

Pilar Costa i Serra

La presidenta

Francesca Lluch Armengol i Socias

